

Lo Somatení

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dimecres 13 de Abril de 1898

Núm. 3.521

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes . . . . . Plas. 3'50
En provincias trimestre . . . . . 10'00
Extranjer y Ultramar . . . . . 12'00
Anúncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

DOCTOR J. MIRÓ

OCULISTA

Consulta en Reus: Los dilluns y divendres de dos á cinch de la tarde, Arrabal de Santa Anna, 1, primer.

A Tarragoná: los demás dias de deu á una del mati y de tres á cinch de la tarde, havent trasladat sön gabinet al mateix carrer de la Unió, 17, primer.

SECCIÓ DOCTRINAL

Lo conflicte ab els Estats-Units

Aném malament, molt malament. Una pila de días ja qu' estém esperant una declaració de guerra, que tal volta siga una realitat amarga. Las injerencias que ja de comensament de la guerra de Cuba cometen en los assumptos d' Espanya els yankees per una part y la falta d' energia, de patriotisme, las continuas vacilacions dels politichs espanyols que fan creure moltes vegadas si realment es duptós el dret que es litiga en aquest assumpto, aquesta falta de tacte politich dels gobernants de Madrid per l' altre, ens han portat á un extrem que la solució que procedeix está tal vegada molt mes llunyana de lo que realment deuria esser de l' equitat y de la justicia. Si, tota guerra es, al menys en principi, injusta y poch equitativa; es, ni mes ni menys, que l' desafió en l' ordre individual, es encomenar al atzar lo que deuria resoldre la rahó; substituir la forsa bruta per la justicia. Pro no hi ha remey lo mon ho vol aixis, y aixis ho hem de pendre; no tenim encare prou forsa ni valentia per anar corrent amunt.

Ben consideradas las cosas, ben estudiada la gene sis d' aquest assumpto, qui realment ne surt culpable es la arruinada Espanya. Compreném perfectament qu' els yankees copdichin la isla de Cuba, compreném que pera conseguirhe apelin á tots los medis licits y dihem licits, porque si be d' aixó de la licitat, legalitat y altres cosas pel estil no n' papan en el ordre internacional, cuan se respessa certa valla, cuan ja l' astucia no arriba á tapar lo fi que aquella sempre invariablement se proposa, alashores que s' ha vist clar l' engany y l' ambició, dugas cosas que sempre van agermanadas, los medis son ja ilicits, son ilegals, son irracionals, per mes que repetim es moda tolerarho tot en las naciones.

Pero, lo que no compreném es que ab tot y lo innegable del dret d' Espanya á arreglar per si mateixa sos peculiars assumptes, s' hagi permés als Estats Units lo que se l' hi ha permés. Es clar los han vist mansoys, y ara ne caben ells de compendre, com duhen ja ells las calsas d' Espanya per lo que s' refereix á Cuba, vingui Espanya á oposarse á lo que ja s' creyan seu.

Pro, els Estats Units, gent reflexiva y astuta, no ls coneixen prou als meridionals y jo crech que á Espanya encare s' passa de meridionals. A las bonas ho conseguira tot el menys pintat (sempre dintre certs limits) pro cuan s' en adonan de que la cosa es ja excesiva, per un quitame estas pejas, se barallarian.

La vritat es que de vegadas el patriotisme los surt per tot. Funcions de teatre, suscripciones nacionals, empréstits al 7 p 0/0 ect. etc. També s' han vist casos

de las donas lluhir, encare que siga Dijous Sant y malgrat la religiositat del dia, llases de *gualdo y rojo*.... Que hi farem! la seva sang, lo temperament, los donan aquestas cosas y hem de pendrelas tal com son. Pro si el poble son tolerables certas cosas, may dignes d' elogi, als que han arribat á lluhir l' uniforme de Ministre, s' els ha d' exigir mes, pro molt mes patriotisme.

Aqueixa falta de patriotisme es, lo que ls ha perdut, los pert y ls perdrá sempre. Generalment, la feyna del poble es, en casos normals, deixar fer al Govern, en casos anormals los demanan patriotisme y responen ab fanferronades. Tal volta es que l' poble lo está al nivell de lo que demanan las circunstancias. Si aixis es, ben merescut es el castich que Deu envia en forma de governs fusionistas, conservadors etc.... La llastimá es que á aquets governs qui ls tinga de demanar comptes sigan els de *fora casa* y no hi hagi dintre de casa qui siga capás de cridals el *quien viva!*

En fi, la guerra será ó no será. Tenim confianças en que no; uns y altres, aixó si, saben contar y venhen que la jugada que ab la probable guerra farian, podria sortir malament. La por guarda á uns y altres. Y ls yankees sobre tot are que casi ja tenen seu el comer de Cuba, obrarian malament de mourens rehons cuan ja han tret de nosaltres tot lo such qu' han pogut. Lo extrány es que encare tinguin tantas *agallas*. Un poble que no te historia, que li falta l' esperit de nacionalitat podrá ser excelent en industria, ciencias, comer etc... en guerra may. Los falta l' sentiment de patria que may tindrán y es difficil dir fins quin punt fa falta.

Deu fassi que l' conflicte se conjuri, ja per sa propia naturalesa, ja per la mediació de S. S. lo Papa Lleó XIII, ja per la de las otras potencias. Tants uns com altres deurán al que tal fassi etern agrahiment. No, no ns convé fer més forsas que tal volta extenuats com estém se ns acabaria la vida.

Y la vida d' Espanya devém volquerla, pero arreglat á fora, será també precís que arreglém lo de dintre, que muntém l' Estat d' altra manera.

Tal com avuy está constituhit, sempre tindrem en porta conflictes com lo de que perlém.

La mestra de la vida

Lo poble euskaldun será, segurament, lo poble que més desconegui la historia de sa propia Patria: ningú tracta d' ensenyarla y tampach ell se cuyda d' apéndrerla. Ningú mes que ell necessita, no obstant, de conéixerla, per lo mateix que avuy safreix dogal d' esclavitut, que es precís sacudeixi; y per lo mateix que en l' apocible estudi de son passat ha de trobar la regla y

norma que ha de guiar sa futura conducta. L'enskariá sols coneix, y aixó no tot euskariá, ni molt menos, sols coneix quelcom que aprengué en la Historia d' Espanya escrita per autors espanyols. Poch se parla en ella de nostre poble, y aqueix poch que s' parla es á satisfacció de sos autors lleugers si ha de meréixens crédito nostre propi testimoni y l' d' un d' ells, lo del espanyolisme D. Marcell Menendez Pelayo, *debelador de nostras glorias*, que en la erudita «Historia de los heterodoxos españoles» deposa á la lletra aixó que segueix: «Trista, encara que quelcom merescuda, fama, hem lograt sempre ls espanyols de falsificadors en historia.»

Serveixins d' instrucció profitosa y saludable la confessió del hispano publicista. Signém cauts, per lo tant. De la despreciable y rui qualitat que en los historiadors castellans nos descubreixen la fama universal y l' mateix Menendez Pelayo, devém quedar allissorats, d' avuy pera sempre, en una regla fonamental; que si la aprofitém nos lliurará d' incorre en crassíssims errors en que han caygut nostres escriptors de nota, anteriors al biscaí Arana. Apart de sa baixa condició com historiadors, tinguin molt en compte la passió profunda é injustificable de la generalitat dels espanyols en contra de Enskaria. No s' obliidi jamay aquesta bastarda circunstado.

Historias hi ha escritas per euskerians pero son perventura recomanables, si l' criteri que las inspira es fals, extranjerista? No, certament... Aixis donchs, precisa una historia escrita ab bó, sá, recte y sabi criteri. Y en tant que eixa historia de Enskaria apareixi, supleixin sa falta las publicaciones nacionalistas en breus y lacónichs, pero substanciosos é instructius articloes, en los que s' exposi ab claretat la veritat dels fets, se derrotxi sense por y ab valor lo criteri nacionalista, únich verdader.

Bó, excelentíssim es que tot periódich euskariá ompli y nutreixi sas columnas ab conciensuts escrits que infamin y descubreixin als lectors la munió de miserias, de sensualitats y de traicions en que aquest Poble detxat avans de sensatés y moralitat, faula avuy d' amichs y enemichs, se revolca y s' obstina en permanecer. Pero aixó no basta, porque hi ha quelcom millor y més excelentíssim, qual es la evocació de fets passats. «Maestra de la verdad» anomená M. T. Cicéron á la historia, y no sense senyalat fonament; puig que la historia estereotipa la societat passada ab sas pompas y miserias, fa estimar las virtuts heroicas dels antepassats y rebutjar sas vituperables corruptelas, y deix trassada ab rasgos indelebles la estela del bé, de lo bell y de lo verdader que han de seguir generacions venideras. Per arreu, diguis al basch sa historia, y aquesta, aquesta sola será sa mestra; no necessitará que se li insinuhi lo que deu fer... la propia conciencia, despertada per lo coneixement del passat, clamará en sos misteriosos sins més fort y millor que heralts de la nova resurrecció, y trassará lo camí salvador per lo que vulgui Deu adressi sos passos l' oprimit Poble.

Siguin tals articloes ajustats á la veritat histórica: en ell li va el nacionalisme tot son bon pervindre; porque pera que la historia sia mestra de la vida, precisa que sia verdadera, de lo contrari s' convertirá en vas d' ignorancia y de perversió. La historia será *mare pudorosa* de la vida, si ab la galana elocuencia de la veritat investiga ls fets, etern llenguatge de Deu; pero será *prostituta libidinosa* de las costums, si ab capciosa xarla mutila la realitat pera suplantarla ab las opinions, effimera fraseologia dels mortals.

Quan aixó s' fassi, lo cor que de bon patriota s' preciés, saltará agafat en sos mateixos assientos, al

aperoibir en sas concavitats aqueixa estela de foch que ha d' inflamarlo en sacro y pur amor patri, després que un raig de vívida llum illumini las foscors de sa desgarrada inteligencia.

Consagrín, donchs, á aixó sos desveltaments nostres escriptors y cedéixintlos en oblació l' amor delirant que á son postrat poble professan. No importa, certament, que dits articles ofereixin ó deixin d' oferir ratllas que enfalaguin ab la elegancia de dicció, ni ab la riquesa de coneixements; sols importa que 's modeli lo monument dels molts, altíssims y rutilants fets d' esfortat patriotisme de nostres antepassats, de son finíssim amor á la llibertat, de sa acrisollada devesa á las institucions seculares y del inmarcessible lloer de gloria que sapigueren cenyir á sos fronts; sols importa que 's pinti á la tela de las ditzas y desditzas que nostres caríssims predecessors conseguiren disfrutar, unas vegadas allunyats del rosch espatech de las armas y del áspre fragor dels combats, altrás hostilitant als contraris de sa terra, y sempre lluytant y abaixant la orgullosa envidia dels estranjers, que ab la perfidia de las aus de rapinya volguessin arrebatat á Euskéria la alcançia ahont custodiava sas originarias lleys, sa prehistórica llenguá, sos bons usos y costums, sa inapreciable llibertat.

Aquells articles serán zà qué amagarho?... d' inmensa utilitat, perque inculcant la idea consoladora de la fraternitat ab tota la familia euskeriana, conseguiran vèncer la ira de la fonda pena que molts sentim, y sentirán tots al parangonar nostra actual esclavitat y nostra present impotencia ab la refulgent gloria que ab sas seductoras heroicitats sapigueren alcançar nostres avis. Ells serán també d' incalculable benefici, perque després de confortar nostres infortunis y de derrocar nostres crims (puig le virus d' uns y altres emponsonya als membres vius de la associació basca), obtindrán la ensenyansa salúndable del noble caràcter dels fills del poble que tots idolatram, sos bons usos, lloables costums y morals inclinacions, y, aniquilant l' ostracisme d' aquestos miserables temps que lamentem, farà revivre entre nosaltres lo fecond gèrmen del reconegut valor de nostres progenitors, del mateix modo y encar en gran més culminant que existí entre ells.

ATXARREKUA.

(De El Fuerista de San Sebastián.)

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del día 12 d' Abril de 1898

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneróide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. particular
9 m. 3 t.	761 755	93 92		4.2	Bas	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS			VENTS direcció	NUVOLS classe	can
	Maxima	Minim.	Term. tipo			
9 m. 3 t.	Sol. . . 30 Sombra 20	10	12 18	S S.	Cumul	0.3 0.4

De cada dia 's presenta més negra l' esdevenir que espera á la Espanya dels «Quitxots» y dels «fidalgos». Elements perturbadors, los descendents dels que reberen á tiros la autonomia á Cuba, ara han organiscat á Madrid una pantomima, ab motiu, sembla, del armistici concedit á la gran Antilla, per veure si en pau s' arriba á la pau desitjada.

Se veu que aquella gent vol guerra y guerra á toias passadas y es que potser creuhen de bó debó que 'ls yankees los tractarán com la policia gubernativa de Madrid, á cops de bastó y á cops de sabre de plá, disparant un ó dos tiros de revólver, pera férloshi agafar la por, ó com los tractaren las forsas de la Habana, que si fa ó no fa fou d' igual manera.

Per aquest camí no 's va en cap part y no voldriam equivocarnos, pero l' esclat aquest de patriotisme dels madrilenys, si repercuteix son eco en cap altra població, será esmortuñit, y á fé que la Espanya no 's reduheix per aquestas cosas en un Madrid; que per la seva sort ó desgracia, may siga sino per los lligams que ab ella l' uneixen, á las regions que en un temps formaren nacionalitats apart, á tots interessa la seva honra y tots los cors bategan per allunyar lo perill que massa veuhen s' hi avehina y depressa.

Per los carrers de Madrid no té gracia en promoure gatzara, com fa covart lo que nn gran número de personas intenti insultar ó fer passar un rato dolent á Mr. Woodford, y poch espanyol xiular á un Ministre de la Corona, á Moret, no més que perque vetllant per los interessos de tothom procura allunyar la tempesta;

á aquets senyors los voldriam veurer en un barco de guerra, en plena mar, y amanassats per las bocas dels canons ó torpedos enemichs.

Allí 's veuria si tot es sanch lo que motivá l' espectral de que nos ocupem; mes com si ho vegessim, una gran majoria d' aquets cridayres diria que pera passar la mar hi ha massa such per tan poch tall.

Si 's reuneixen suficient número de senyors regidors avuy á dos cuarts de vuyt del vespre celebrará sessió de primera convocatoria l' Excm. Ajuntament.

Hem rebut lo primer número del setmanari Tarragona Ciclista que veu la llum á la vehina ciutat. Li desitjem llarga vida.

Ans d' ahir tinguerem lo gust de saludar en nostra ciutat, sa patria, al distingit escriptor reussench don Francesch Gras y Elias qui nos feu una visita pera procurarse varis datos sobre alguns dels ilustres fills d' aquesta ciutat, pera una obra que está escrivint titulada «Hijos de Reus».

No obstant lo desori y gatzara que regná durant lo dia d' ans d' ahir en nostre campinya, no ocorregué cap incident que fes necessaria la intervenció de la autoritat, com tampoch en la població que quedá poch menos que deserta se tingué de lamentar cap robo.

Unicament trobarem extrany que 's reconcentrés un excés de vida en lo carrer de Sant Antoni, en dit dia, y que 's tolerés que uns pochos vehins del citat carrer amohinessin, com ho feyan á tots los demés, desde las primeras horas del dia fins á ben entrada la nit.

Si hi arriba d' haver algun malalt, que no ho sabem, de segur que al sentir aquella alegría «fin de siècle», lo més poch que s' hauria cregut era que la marina espanyola havia enfonzat á tota l' escuadra yankee.

2446. Heus aquí un número que en nostra poch afortunada ciutat hi ha portat una mica d' alegría. Ab 500.000 pessetas, lo premi gros, ha sigut premiat en lo darrer sorteig de la Loteria Nacional; pero apesar de que 'ls bitllets eran cars (250 pessetas) resulta que entre 'ls afavorits hi ha bastantes personas necessitadas.

Los rensenchs que tenian participació en lo número premiat han d' estar contents que 'ls hi hagi sortit tan inesperat padri y de la «mona» que 'ls hi ha regalat.

A dos cuarts de quatre d' ahir á la tarde se verificó l' enterro del qui en vida fou un amich particular nostre D. Adolph Codina, acreditat pintor decorador, resultant aquest acte una verdadera manifestació de dol vers la familia del difunt.

Llarga y crndel ha sigut la malaltia que ha segat la vida d' en Codina y que éll aguantá ab gran resignació, no fent esperar tan fatal desenlías, la seva constitució jove y robusta.

Nos asociém al dolor que experimenta la seva familia.

Nostre particular amich, lo diputat á Corts per aquesta Circunscripció D. Joan Cañellas y Thomás, en lo tren corren d' ans d' ahir sortí de Tarragona cap á Madrid acompanyat de la seva distingida familia.

Los hi desitjem hagin tingut un viatge felís.

La Verdad de Tortosa ha sigut denunciada.

No es estrany: en aquets temps las veritats no han de ferse públicas. Desitjem al colega que surti en bé de la ensopogada.

Aquets dias se ven bastant visitat lo musseu de pinturas instalat en la Plassa dels Cuartels. Es una instalació agradable en la que 's poden contemplar varis vistas de las Exposicions de Barcelona y de París y un bon número de quadros al oli que representan aconteixements histórichs ocorreguts á Espanya, descripcions de combats en los camps de Melilla y Cuba y reproduccions de catástrofes com la del «Reina Regente» y l' «Maine», aixís com vistas dels principals monuments que hi ha á Espanya, resultant una colecció ó exposició important que val la pena de ser visitada, no sent tampoch lo preu d' entrada, l' ral, exagerat.

En lo Teatro Principal de Barcelona aquesta nit hi tindrà lloch l' estrene de la comedia «Galletes Jordan» arreglada á la nostra escena per nostre distingit amich l' aplaudit dramaturch D. Lluís Quer.

Desitjem al Sr. Quer que 'l més falaguer éxit premihi son nou treball.

La secció d' aficionados de la societat «El Alba» enseja ab gran activitat lo preciós drama d' en Feliu y Codina «La Dolores» que 's posará en escena en lo teatre de la mateixa lo próxim diumenge 27 del corrent.

En aquesta obra hi pendrán part també las senyoras Auñón y Esteban, ab los papers de Dolores y Gaspara respectivament.

«La Voz de Vizcaya» y «El Noticiero Bilbaino» periódichs que veuhen la llum á Bilbao, en la suscripció que s' obrí en la societat «El Sitio» de la mentada industrial vila pera 'l foment de la marina espanyola, s' hi suscrigueren per 5 000 y 50.000 pessetas respectivament.

En cambi «El Nervión», de la mateixa localitat, peiódich essencialment mercantilista, y dels més patrioters, que á boca plena está defensant la integridad de la patria, el honor nacional y la bandera guaida y roja, PER ARA, no ha fet cap oferta.

En la Administració de Consums d' aquesta ciutat, se recaudaren per diferents especies, en lo dia d' ahir, la cantitat de 953.18 pessetas.

ESCORIAS THOMAS.— Vegis l' anunci de la quarta plana. Dirigirse á casa Gambús, carrer de Vilá (Bou) 12.

100,000 duros

Los veig, los toco en mas propias mans y la imagnació 'ls compte un á un, de pesseta en pesseta, adelarada pera que no s' escapin.

500.000 pessetas, lo primer premi del últim sorteig de la Loteria Nacional, de Madrid, han caygut aquí, á Reus, la ciutat desgraciada entre las mes desgraciadas en aquesta classe de «timba nacional».

Al matí d' ahir va correr la veu per la plassa mercat y pescaterias, y diuhen los que ho van veurer, que las venedoras de verduras, talleres y pescaterias, llensavan á l' ayre 'ls pesos y las mercaderias.

Havian tret! pero ¡oh mala sort! la respectable persona que llensá al vol la primera noticia, mitj endormiscada, prengué un 3 per un 6 lo 2443 per lo 2446 que realment portava 'l periódich que havia llegit y aquella follia d' alegría, aquella expansió del cor tot seguit fou reemplassada, per una grossa melangia, la produhida per una ilusió que 'ns fa richs, ditxosos y contents, y al despertar á la realitat nos quedém com avans, en camvi 'ls que tenian lo 2446, mes que contents per la aproximació que hi havian fet y per lo premi que 'ls tocava, com á número del centenar, obtingueren ditxa completa.

De pobres, en pocas horas, se trobaren boy richs, y éills si que poden dir que ben desperts vegeren realisar un bonich somni.

A mi no m' ha tocat res; ni premi, ni aproximació, ni sisquera una felicitació perduda per si, per casualitat, havia sigut agraciad.

Ara si que veig que no 's pot ésser escriptor, públich, en lo mes modest sentit de la paraula; no 's pot, nó, escriure impresions encara que surtin del cor, pera 'l periódich, donchs, segurament, á no haver escrit aquell articlet «La grossa de Nada!», arrans lo sorteig del dia 23 del passat Desembre, que tantas ilusions fa concebir y tants desenganyos causa, en lo que declarava los meus fermos propósitos de no confiar al etzar, una sort que may arriba, (¡que equivocat anava!) ¡volen dir que ni una bona anima hauria tingut un desitj y un recort per aquest pobre periodista?

Y després se 'n arrepenrirán, recordo molt bé que acabava aquell article.

¡Quí s' ho havia d' esperar que ho tinguessim tan demunt!

Pero res, l' escrit, escrit queda: y com en aquest mon qui no s' accontenta es perque no vol, jo per la meva part, procuraré no topar ab las personas poseedoras del bitllet, éfortunat, en quins rostres s' hi reflexaria la alegría, y com aquestas son las menos, no 'm será difícil contemplar á la generalitat á qui la Loteria los ha causat més fort disgust que á mi, per las probabilitats que tenian d' haver tret, lo menos los quartos de la butraca.

Y á receure.

XOTA.

Secció de Varietats

LA DIDA

Jo profesaba un tendre carinyo á la dona que va cuidar de mi, era una bona dona que li deyam la Villeneuve y escrich son nom ab reconeixement y ab llagrimas als ulls.

Chateaubriand.

Devegades en mitj del servey de la casa de pagés s'hi veu també aquesta dona, mare sens fills, ó que si en té los deixa baix lo cuydado d' una mare postissa, com es ella, ó si oria baix lo sostre de sa llar, sab repartir á mitjas son carinyo entre los fills propis y foraster.

Son talent, son sacrifici, consisteix en sapiguer estimar un ser que no es seu y que un jorn no llunyá deu, després d' haverhi posat tot l' afecte, abandonar als brassos de sa llegendima mare y oblidarlo. Sapiguer di: ¡fill meu!... al que realment no ho es, donarli la seva del seu pit ab desprendiment y tota abnegació, rebre sas caricias ab rialla als llavis, aguantar sas molestias y rabequeries, alabar y prodigar sas gracias; aixó constituheix lo sacerdoti d' aquesta dona que anomenem dida, teixit de satisfaccions é incomoditats portadas moltes vegadas fins lo sacrifici, paciència, amor y ditxas de la tasca de veritable mare. Qui diga que ho es, menteix, ó be no sab ferse cárrech ni apreciar degudament llurs mérits, perquè si bé meditem, encara los diners deixan de pagar sobre la terra la meytat de cosas.

Se li entrega lo nin ó nina per impossibilitat de poderlo criar sa propia mare, que si pot y no ho fa, contra las lleys de maternitat falta obertament. Lo reb ab agrado y ab aquest instint innat á la dona se l' asimila y ja desde los primers moments sab atreure's el carinyosament envers á ella. De dia lo passeja, lo bressola, li canta cançons, l' adorm sobre sa falda, li dona sos pits, li fa caricias, li prodiga dolsas paraulas y de nit l' adorm als seus brassos, vetlla ja son ja tranquila, ja pesada y al despertá's li juga ab ell, li parla dels tes (gossos), dels nills (conills), de las titas (gallinas), li ensenya á repetir los primers mots de... pare... mare... tota... pi... y acaba per netejarlo y vestirlo para tornar á comensar lo rosari de sa may interrompuda tasca de nit y jorn.

Se fa gran; ella es la primera d' admirar sas gracias, son xerroteig, de dissimular sas rabequeries, d' amagar sas primeras innocents diabluras encara que sia sutrint sas conseqüencias. Tot lo que fa l' nen es ben fet; lo defensa á capa y espasa y pobre del que li pegui!... Com la lleona que l' cassador li pren sos cadells, al sentirse ofesa, fora capassa de tirá's el sobre.

Més al férseli lo nin gran, ven venir la fetxa terrible y negre del despido y aquesta al cap y á la fi arriba. Son servey ja no s' fá necessari y es despatxada al só de sas mesadas, fa, si li deixan fer, l' últim petó al meniat entre llagrimas la bona dida y surt després de despedirse de tots los demés de la casa, para comensar son calvari d' oblit del que ja li tenia robat lo cor, del que tant la coneixia, del que dia y nit la cridaba y fins endevinaba sos passos. Deixa la casa del rich, per entrar á la desprovehida casa del pobre; allí en aquella montanya que com diuhen sols atarta y enganya.

Ja á sa terra encara s' recorda del seu nin. Fa escriure ó escriu y si llegiu alguna de sas cartas tan plenas de cor y sencillesa vos fará enternir. «No li peguin, senten, senyorets!... Tan bon minyo que era!... No me l' puch treure may del pensament. Fassinlo creixer forsa!... Quan lo meu home me deixi baixar ja lo vindré á veure, Fassinli un peto de ma part...»

Ja home fet, si alguna volta lo visita la dida, encara li fa pensa en sa infantesa y ell se sent felís; li recorda lo que feya en aquella edat riallera y miránt's ella li sembla impossible, que tant gran com es aquella dona encara de bon regent, sencilla montanyessa, l' hagués portat á coll donarli la meytat de sa vida. Si es agrahit se la mira ab cert respecte de mare; ¿perqué no?: si li va dar lo que als seus fills donava, si va arruinarlo de petons al adormirlo als seus brassos ab la mateixa tendresa, abnegació y sollicitut que ho haguera fet la mes bona de las mares.

Admirém donchs, á la bona dida, que ve ha ser y representar una segona mare, dintre las lleys de l' humanitat.

EMILI PASCUAL Y AMIGÓ.

Terre-Blanca (Bruch).

SECCIO OFICIAL

Registre civil

dels dias 9 10 y 11 de Abril de 1898

Naciments

Maria Vilalta Trill, de Joan y Meris.—Francisco Ferré Gebell, de Francisco y Magdalena.—Catarina Pamies Vergés, de Joaquim y Catarina.—Ferrán Borrera Ferrando, de Joseph y Francisca.—Antoni Martínez Sanahuja, de Domingo y Francisca.—Maria Salas Ferré, de Francisco y Maria.

Matrimonis

Llorens Dalmau Ferré, ab Angela Palau Gispert.—Enrich Sirolla Balart, ab Maria Ciurana Cabré.—Baldomero Sobrepere Pamies, ab Maria Gras Fortit.—Matias Martí Palau, ab Francisca Torroja Guioi.—Jeroni Munté Bonet, ab Josepha Jornet Grau.—Pere Tudoros Sabaté, ab Providencia Ferré Masalías.—Joseph Cardona Babia, ab Maria Torrents Freixa.—Joseph Sistaré Figuerola, ab Josepha Golarons Mercadé.—Fermi Figuerola Pons, ab Antonia Solé Solé.

Defuncions

Josepha Dach Capestany, 43 anys, Sant Jaume, 14.—Maria Vallduví Blay, 83 anys, Amargura, 17.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Hermenegildo.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesch

Demà dijous se comensará la funció de las 40 horas exposantse á dos cuarts de deu del matí y celebrantse desseguida la Missa y altra Missa á las 11; á dos cuarts de 7 de la tarde se cantarán las completas á las que se seguirán lo Rosari, lo Trissagi y la Reserva.

Sant de demà.—Sant Tiburci.

SECCIO COMERCIAL

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Table with 3 columns: Location (Interior, Exterior, Amortizable, Fransas, Norts, Exterior París), Value, and Location (Filipinas, Aduanas, Cubas 1886, Cubas 1890, Obs. 6 0/0 Fransa, Obs. 3 0/0).

GIROS

Table with 3 columns: Location (París), Value, and Location (Londres).

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paisos.

BOLSI DE REUS

Cotizacions realissadas en lo dia d' ahir á Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Table with 3 columns: Location (Interior, Exterior, Colonial, Norts, Fransas, Filipinas), Value, and Location (Cubas del 86, Cubas del 90, Aduanas, Oblg. 5 p 0/0 Almansa, Id. 3 p 0/0 Fransa).

PARÍS

Table with 3 columns: Location (Exterior), Value, and Location (Norts).

GIROS

Table with 3 columns: Location (París), Value, and Location (Londres).

Se reben ordres pera operacions de Bolsa. Compra y venda de tota classe de valors cotizables en Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedas d' or de tots los paisos.

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés Sureda, D. Joan Llauredó Prats, don Joan Vallés Vallduví y D. Francisco Prius Demestre.

Table with 3 columns: Location (Londres, París, Marsella), Value, and Location (90 dias fetxa, 8 vista, 40, 30).

VALORS LOCALS DINER PAPER. OPER.

Table with 4 columns: Name (ACCIONS, Gas Reusense, Industrial Harinera, Banck de Reus, Manufacturera de Algodon, C. Reusense de Tranvias), Value, and Location (010, 800, 475, 500, 425, 150).

ANUNCIS PARTICULARS

Errors que deuen desvanixers.

Cap remey, ja sia untura, pegat, ó altre, pot curar ni una sola hernia sisquera.

Totas las celebritats médicas, aixís nacionals com extranjeras, están contestes, y ma llarga práctica m' ho ha demostrat, que la curació de las hernias pertenece única y exclusivament al art mecánich, acompanyat dels coneixements anatómichs suficients.

No deu confiarse en las benas ni en los bragueros anomenats sense ressorts, ni ferros, ni acers, donchs á aquestos se deu la major part de las defuncions que ocurreixen per hernias estranguladas, en rahó á ser insuficients pera contenir las hernias.

Molts son los que venen bragueros; molt pochos los que saben colocalos; rarissims los que coneixen lo que es una hernia.

A LAS MARES

Avans de sacrificar á vostres fills ab una vena, bruta, incómoda y perillosa, consulteu ab vostre metje, ab seguretad vos dirá que pera la curació de vostres petits, lo remey mes prompte, segur, net, fácil, cómodo y económic, es lo braguere de cautehouc ab ressort, testimoniando aixís lo número ja important de criaturas curadas per tal medi, durant lo temps de ma permanencia en aquesta ciutat.

Tirants Omoplátichs pera evitar lo carregament d' espatillas.

Faixas hipogástricas pera corretjir la obesitat, dilatació y abultament del ventre.

JOSEPH PUJOL

cirurgiá especialista en lo tractament de las hernias ab 14 anys de práctica en la casa de D. Joseph Clausolles é Barcelona. Establiment «La Cruz Roja».

REUS.—PLASSA DE PRIM.—REUS

TELEGRAMAS

Madrid 12.

Lo «New York Herald» publica l' extracte d' una carta del generalíssim insurrecte, dirigida al cónsul americá Barkeer.

Máximo Gómez se mostra resolt en ella á no aceptar l' armistici.

Diu que fa ja un any reberen proposicions pera practicar un armistici, que rebutjaren com deuen ara també rebutjarlas.

Apoya l' quefe insurrecte sa resolució en que prompte comensarán las plujas, que son gran element de guerra de sas tropas y que tant perjudican á nostres soldats.

L' armistici, afegeix, convé per aquest motiu als espanyols, pero de cap manera á nosaltres, que l' rebutjarém en absolut.

Máxim Gomez se mostra més confiat que may y en la carta de referencia diu al final que sols cessarán las hostilitats pera sempre si Espanya abandona l' Isla.

Sols pera tractar d' aixó acceptaría l' generalíssim un armistici fins octubre.

—Diuhen de Washington que l' Missatge presidencial passá al examen las Comissions parlamentarias de Relaciones exteriores Exteriores, que han de proposar á la respectiva Cambra la resolució adecuada.

La Comissió senatorial se reuní al cap-al-tart, suposantse que avuy mateix presentarà son dictamen.

Lo missatge—afegeix lo cablegrama—ha sigut un desencant para ls «jingoos» que esperavan frases duras del President, al tractar de la catástrofe del «Maine».

Se tenie per segur shir nit á Washington que l' Congrós federal votará una resolució encarregant al Poder Executiu que intervingui immediatament á Cuba, y ab la forsa de las armas posi fi á la guerra.

Es probable que encarreguin també las Cambras al President que prescindeixi de la soberania d' Espanya á Cuba y de las treguas concedidas á la isla.

—Diuhen de Washington que ls senadors influents, consideran lo Missatge de Mac-Kinley molt enérgich, mostrantse satisfets per las declaracions que en éll se fan.

Alguns senadors en la sessió d' shir censuraren lo Missatge y demanaren la de guerra y l' regoneixement de la independencia de Cuba.

París 12.

Lo gran diari newyorquí «The New York Herald» publica una carta de Máxim Gómez en la que rebutja en absolut la concessió del armistici.

—Lo Govern francés ha dispostat que en atenció á las actuals circunstancias, ne erribi fins á las costas espanyolas la escuadra del Nort.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS:

De Reus á Barcelona:

5^h04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y 3.ª mercadería.
 8^h56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Vilanova).
 12^h44 t. mercaderías, segunda y tercera.
 4^h57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5^h25 m. (per Vilafranca).
 9^h46 m. (per Vilanova).
 15^h58 t. (per id.).
 7^h39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora

9^h33 m. — 1^h04 t. — 3^h10 t. — 7^h19 y 9^h57 nit.

De Mora á Reus

4^h24 m. — 8^h00 m. — 12^h05 t. — 6^h04 t. — 7^h36 n.

De Reus á Tarragona

8^h30 m. — 9^h47 m. — 2 t. — 7^h04 t.

De Tarragona á Reus

7^h30 m. — 12^h25 t. — 4^h30 t. — 8^h20 n.

La Reus á Lleyda

8^h40 m. — 5^h23 t.

De Lleyda á Reus

5^h50 m. — 3^h50 t.

De Reus á Vimbodí

7^h28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Vimbodí á Reus

9^h53 m. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Tarragona á Valencia

9^h30 m. y 11^h30 n.

De Valencia á Tarragona

11^h44 m. y 6^h30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS:

De Tarragona,

8^h30 m.

De Barcelona (per Tarragona)

9^h30 m.

De id. directe

10^h30 t.

De id. id.

1^h30 t.

De id. ab la correspondencia extranjera

(per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7^h30 t.

De Madrid y Zaragoza

2^h30 n.

De Lleyda y Huesca

7^h30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 27 de Noviembre y 15 y 19 de Diciembre del corriente any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Perá Barcelona á las 5^h00 m.

Perá id. á las 2^h00 t.

Perá Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m

Perá id. id. id. (per idem) á las 2^h00 t.

Perá Tarragona, directe á las 7^h00 n.

Perá Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8^h00 m.

Perá Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 4^h00 t.

Los pobles servits per peatons á las 9^h00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s' deposita en los busson després de la sortida del correo de Madrid, se li dona á sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Caramelos Pectorals del metje SALAS

Curan la Bronquitis, Tos, Catarros, etc., netejan de mucositats l'aparat respiratori tan sels prenentne un al anars á dormir y altre á la matinarada, composició inofensiva no conté medicament perillós.

DIPOSIT en Reus Farmacia de Serra Arrabal Santa Anna, 80.

Preu de la capsá 6 rals.

PARA ABONO DE TODAS LAS COSECHAS Y CULTIVOS

INDISPENSABLE Y DE EXCELENTE RENDIMIENTOS

EL COMBINADO EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS

SALES DE STASSFURT

COMO ABONO FOSFATADO

COMO ABONO POTASICO

GARANTIZADAS PURAS

SOLUBLES AL CITRATO

SULFATO DE POTASA, CLORURO DE POTASA

SALES CALCINADAS RICAS EN SULFATO DE POTASA,

KAINITA, ETC.

El más económico, el más eficaz, el más duradero.

bajo garantía del Sindicato de ventas de STASSFURT

NITRATO DE SOSA

como abono azoado

DE GRADUACION GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/0 AZOE Y DE EFECTOS RAPIDOS Y SEGUROS

DIRIGIRSE PARA PROSPECTOS É INFORMES SOBRE EL EMPLEO

A D. OTTO MEDEM.-VALENCIA

VALORES LOCALS	DIVISOR	VALORES
Gas Resaca	0.10	0.10
Industria Harinera	0.10	0.10
Granos de Reus	0.10	0.10
Manufacturas de Algodon	0.10	0.10
C. Resaca de Tarragona	0.10	0.10
privilegiadas al 5 por cent.	0.10	0.10